

Adéla Knapová

Slabikář

Tohle není
kuřimská kauza...

Adéla Knapová

Slabikář

Adéla Knapová (1976) vystudovala Univerzitu Karlovu v Praze. Patří mezi nejvýraznější české novináře, od osmnácti let pracovala coby reportérka v tištěných médiích (Koktejl, Respekt...), od roku 2009 je kmenovou autorkou týdeníku Reflex. Za své literární reportáže obdržela mnohá ocenění. V roce 2003 vyšla její prvotina *Nezvaní*, již kritika a čtenáři přijali dobře, autorka ji však označuje za „neplatnou“. Po třináctileté odmlce vydalo nakladatelství Fra román *Nemožnost nuly*, který byl ihned po vydání Českým rozhlasem zařazen mezi nejlepší české i zahraniční knihy roku 2016.

Adéla Knapová
Slabikář

Od autorky ve Fra
Nemožnost nuly, 2016

Adéla Knapová

Slabikář

fra

Česká próza
Adéla Knapová
Slabikář

Jako eknihu vydalo roku 2018 Fra,
Šafaříkova 15, Praha 2, www.fra.cz
Elektronické vydání první

© Éditions Fra, 2017, 2018
Text © Adéla Knapová, 2017
Author photo © Radek Brousil, 2016
ISBN 978-80-7521-049-4
ISBN 978-80-7521-054-8 (Pdf)
ISBN 978-80-7521-055-5 (ePub)
ISBN 978-80-7521-056-2 (Mobi)

Radkovi H.

I

Když bylo Josefu Krugovi devatenáct let, čtyři měsíce a jeden den, spadl na něj – bylo to druhý den jeho povinné vojenské služby – tank a on utrpěl zlomeninu pátého krčního obratle. Několik týdnů proležel v nemocnici s podezřením na spinální arachnoitidu. Následně ho s depresivními stavy poslali na psychiatrii, kde si pobyl téměř půl roku.

Třetí den po propuštění z černovické léčebny se vrátil sanitkou na příjem neurologického oddělení, neboť si přivodil otřes mozku. Skončil ve spánkové laboratoři, odkud byl po deseti dnech pozorování vrácen do světa s diagnózou narkolepsie s občasnou katalepsií.

Jednadvacáté narozeniny oslavil se studentkou medicíny, toho času na praxi na neurologii brněnské Fakultní nemocnice, a svou budoucí ženou jako invalidní důchodce plně zproštěný vojenské služby a práce. Od té doby nosí v botách ortopedické vložky, a když mu nohama projíždí brnění jako od kousanců stovek mravenců, pro ulevení od bolesti se při chůzi kolébá ze strany na stranu.

Právě teď to dělá. Dívám se na něj, jak se pomalým kolébavým krokem posunuje po cestě vedoucí na Praděd. Nevšímá si svižnějších chodců, kteří ho mýjejí s bundami uvázanými kolem pasu, protože se udělalo horko, mraky rozfoukal tady nahoře vítr a srpnové slunce má sílu.

Josef Krug si, zdá se, nevšímá nejen lidí, ale ani slunce. Oblečen ve větrovce a s plátěným

kloboučkem na hlavě si pohodí zelený, bachratý batoh na zádech a téměř se zastaví. Jeho silueta prosvítá mezi stromy v zatáčce asi dvě stě metrů přede mnou. Když nikoho neslyší ani nevidí jít po cestě za sebou, což je téměř zázrak, neboť proud výletníků je v podstatě nepřetržitý, ukročí stranou do lesa, nedbaje všudypřítomných zákazů vstupovat mimo vyznačené cesty. Je to jeho oblíbená trasa k Půlnoční chatě.

Ostatní tam raději scházejí dolů od Kurzovní, kde nechávají zaparkovaná auta za hotelem, aby byla co nejméně na očích, ale on volí cestu autobusem z Karlovy studánky nahoru na točnu k hotelu Ovčárna a pak pěšky směrem na Praděd. V batohu si s sebou nosí jen láhev koly, tatranky, dvojce ponožky a polštář ve tvaru fazole. Batoh tedy vypadá plně, přesto se mu na zádech pohupuje zlehka.

Krug opatrně sestupuje po kamenech k divokému přítoku Bílé Opavy, aby šel podél koryta hlouběji do lesů, dál od možných zbloudilých turistů, do ticha, do světla dopadajícího po poledni na malý plácek udupané trávy před jižní stranou dřevěné chatky, kterou téměř celou už před lety znovu uvedl do obyvatelného stavu a zabránil jejímu zřícení.

Ujít těch pár set metrů mu trvá třicet minut, často se zastavuje a snaží se prohlédnout skrze obří škrábavé listy devětsilu, jenž pokrývá celé stráně, kde přesně je mokřad a kam už může stoupnout, aniž by se zabořil po kotníky do vody. Každé jeho zastavení vítají komáři, kteří bě-

hem vteřiny hromadně útočí na nezakrytou a zpocenou Krugovu kůži. Zvedne koleno pravé nohy co nejvýš, namíří špičkou pevné, goretexové šněrovací boty na fialový květ devětsilu. Křehký stvol mokře křupne, když Krug plnou vahou došlápne tam, kde odhadl pevnou zem. Pevná zem tam byla.

Sestoupí až těsně ke korytu ostře zaříznutému v mase půdy a zaslechne v drmolení ledové horské vody zvonky ženského hlasu. Nečekají ho, jinak by nedělali takový rámus. Sundá batoh ze zad a položí ho do trávy ke kraji bystřiny, jež se od potoka odtrhává přímo na jih a jako stuha se rozvíjí vymletou hlínou a mechem mezi vysokými stromy a jejich kořeny, aby skončila roztrpená v dolíku pod kamenem, pár kroků od vchodu do chaty.

Vystoupá dýchavičně nad rychlou vodu mezi stromy a opatrně, aby nedělal rámus a nezlomil nohou nějakou větvíčku, se přibližuje strom od stromu nad chatu, mírně z kopce. Teď ji slyší jasně. Semkne pevně rty mezi řídkým porostem šedivějících vousů. Teď ji i vidí a není sama. Jsou tam oba, sedí venku na lavičce, již tvoří hrubě osekáný kus kmene smrku. Dokonce si začali zpívat, jako by mu to dělali naschvál.

Josef Krug stojí v zákrytu mohutné borovice, opírá se o ni s pohledem upřeným na zaslou slzu smůly těsně před obličejem, tam, kde byla ještě nedávno větvíčka. Poslouchá ty dva a přemýšlí, co by měl udělat. Podívá se na hodinky. Je půl dvanácté. Když zůstane tady

nahoře ještě chvíli, možná dokáže nepozorován přijít až do chaty.

Sedá si pod borovicí na kámen obrostlý mechem, natahuje opatrně nohy a záda si opře o kmen, občas se ožene po komárech. Shlíží na světlešedou plechovou střechu, kterou dělali novou už dobře před deseti lety – potřebovala by znovu natřít, začíná rezavět. Ze střechy trčí dva úzké komíny, od krbu a od kamen. Zelené okenice jsou otevřeny a cení bíle natřená okna bez záclon a závěsů.

Čím déle sedí, tím hlasitější mu zpěv těch dvou dole připadá. Téměř řev, k nesnesení, k nepřeslechnutí na kilometry daleko. Pozor, teď zmlkli, ano, počkat, musí se trochu nadzvednout, aby viděl... Vešli do chaty. Takže může taky pomalu vykročit.

Opatrně, zlehka, neslyšně, přes kameny, kořeny, ten pařez vypadá zetele, raději na něj nestoupat, pak se protáhne pod bočním oknem chaty a otevřenými dveřmi – přímo lákají nezvané návštěvy – vstoupí do obdélníkového pokoje s otevřeným krbem, starým plyšovým gaučem, koženkovým křeslem s rozedranými područkami, dřevěnou lavicí a jídelním stolem se šesti židlemi.

Je sám, rozhlíží se. Z kuchyně se ozve rachot nádobí, a potom už před ním oba stojí, každý si nese misku plnou hrachové kaše a dva krajíce chleba. Když Kruga spatří, zkamení.

Je to zlé, horší, než jsem si chtěl připustit, uvědomí si Krug při pohledu do tváře mladé ženy, která se začíná třást a mlčky čeká. Její spo-

lečník, jehož prohřešek vůči Krugovi a jeho důvěře je jen o trošku menší než ten, který leží na zakulacených bedrech bledé ženy v neforemné černé teplákové soupravě, vykročí ke Krugovi, natáhne ruce s jídlem a nabídne mu svůj oběd.

„Vezmu si její,“ nepohne se Krug z místa a jen napřáhne pravou ruku dopředu.

Žena mu beze slova podá misku s kaší a chléb, skloní provinile hlavu, aby mu neviděla do tváře, a oči jí padnou na stehna v teplácích. Rozpláče se.

„Nahoře u balvanu mám batoh. Jdi pro něj. A pak hodinu. Ne, hodinu a půl.“

Žena mlčky odejde. Vydá se škobrtavě proti směru rozmotané vody. Žaludek jí sevře oceľová pěst, přitom na hlad dávno zapoměla. Přepadl ji vztek z vlastního selhání a ponížení. Měla to vydržet, ale nedokázala to. Na co myslela? Proč znovu tak ohrozila roky práce? Vstoupí do stínu stromů. Jako by najednou někdo zhasl, všechno je neostré.

Její hlava vykoukne zpoza pařezu, pak se vyloupne mezi stromy do našeho zorného pole celá. Máme co dělat, abychom ji poznali. Neforemná, prázdná, bez vlastních gest a pohybů. Přejede nás lhostejně očima, takhle z dálky vidí zřejmě jen rozmazané siluety a snad borůvkově modrý batoh doktora Lébla, ale také jsme jí dost možná splynuli s lesem. Sehne se a odněkud vytáhne batoh. Odchází.

„Já to tušil,“ vydechne mi doktor do tváře vítězoslavně poté, co žena i s batohem zase zmizí pod úbočím.

„Štěstí.“

„Já že bych něco nenašel? Jaký jsem, co?“

„No tak, nebyl jste si jistý. Nevěděl jste, kde to je. Směr jsme měli, ale dobře víte, že stačilo nahoře zamířit o pár stupňů západněji a byli bychom v koncích. To nemluvím o tom, že jsme Kruga ztratili, a ne kvůli mně...“

„Štěstí přeje připraveným. Já byl připravený, ona přišla. Takže to víme,“ doktor si poklepe na břicho. „Teď bych se konečně najedl. Na Kurzovní, nebo zpátky na Ovčárnu?“

„Co oplatek nebo jablko, doktore? Když už jsme je našli...“

„Jestli vy chcete jablko, poslužte si z mých zásob, mám v boční kapse batohu ještě dvě. Na mě čeká guláš nebo přinejhorším klobása s křenem a pivo. Velím na Ovčárnu. Do kopce už dnes nelezu.“

„Vážně nepůjdeme blíž, když už jsme tady?“ nechce se mi opouštět pozici, přestože mám mokro v botách a na krku a předloktích několik svědících štípanců. Je to jedinečná příležitost. „No tak, doktore. Teď si dáme jablko a sejdem dolů za nimi. Pak vás na Ovčárně zvu.“

„A co tam budeme dělat? Co jim chcete říct? Představit se? Podle mě by to ani nebylo potřeba, rychle by jim došlo, co jsme zač, to by nedopadlo dobře. Nechte si to na jindy. Dnes jsme cíl splnili. Našli jsme je.“

„Řeknu, že jsme se ztratili. To je přece dobrá výmluva. A v podstatě pravdivá. Zeptáme se na cestu. Nic víc, co by se mohlo stát? Tako-

vých turistů už museli zažít. A nebojte, nepoznají nás, takhle navlečené ve sportovním. Vy jste si přece navíc nedávno oholil plnovous. A já si dám kšiltovku, schovám pod ni vlasy, hele. A oba máme sluneční brýle.“

„Já na vás počkám u buřta. Pozdravujte komáry a veverka. Táhle jedna hopsá. Zdar.“

Kdybychom tušili, že jsme právě promarnili poslední šanci vidět Josefa Kruga, mluvit s ním, nechal by se doktor snad přesvědčit. Ale to nemohl nikdo vědět. A tak ještě chvíli váhám, dívám se směrem, kterým zmizela hnědá ženská hlava, ale potom se s povzdechem otočím. Přidávám do kroku, doktor míří zpět k Ovčárně nečekaně ostrým tempem.

Krug zatím dojídá hrachovou kaši. Je si téměř jistý, že už se na něj zapomnělo. I lidé, kteří po něm po jeho útěku ze země před lety pátrali na vlastní pěst, aby se domohli svých peněz, nebo aby si to s ním prostě vyřídili, už to vzdali. Při těch vzpomínkách si musí přiznat, že nadělal hromadu chyb. Kolik lidí přecenil i podcenil, to snad ani nechce vědět. Polkl zelenožlutou kaši. Snažil se podobnými věcmi netrápit, stále ještě měl před sebou velký úkol. I proto se z preventivních důvodů neukazoval na své oficiální trvalé adrese, ani nenavštěvoval ostatní. To oni jezdili za ním. Do kláštera. Byl to Erikův geniální nápad, ubytovat ho v nově opravené části opatství, kterou benediktýni pronajímali. Tam ho nikdo nehledal. V jámě lvové, svým způsobem.

Půlnoční chata byla jediným původním mís-

tem, jež zůstalo i po skandálu a policejním vyšetřování utajeno. Sem se mohl vracet a znovu cítit energii prvních dnů. Tady, ve stavení bez vody a elektřiny, uprostřed lesů, jež prochodil křížem krážem, se dokázal plně soustředit. Cítil se tu v bezpečí. Navíc si obličej nechal trochu zarůst vousy hned tenkrát před šesti lety a laserová operace ho zbavila brýlí.

Automaticky polyká hrách a vzpomíná na Dítě, na ten zázrak proměny. Přece to tak opravdu bylo, nezdálo se mu to, nebo snad? Rychle zhltně poslední sousto a jde se podívat z okna, vidí oblé paže, jak se natřásají při skákání přes švihadlo, sleduje dospělou obézní ženu, tak podobnou muži s břichem, jímž kdysi býval. Musí se vrátit, to dítě, vyjede na něj hlas v jeho hlavě. Krug zlostně odfrkne.

Erik ho koutkem oka sleduje. Ví, že měl být přísnější, ale nedokáže v sobě najít ten původní zápal, možná dokonce přestává věřit. To zjištění jím otřese – ale po kolikáté za poslední týdny? –, protože je to už téměř jisté. Než se tomu stihne poddat, sedá si Krug vedle něj a píše.

„Rozumíš, jako tenkrát. Stačily necelé dva měsíce. Půjde to i teď. I když ostatní selhali, my to nikdy nevzdáme. Ani ona. Musíme jí pomáhat. Prožila si taky peklo, jako ty, na to nezapomínej, možná větší, rozhodně větší, musíš jí pomoci. To je tvůj úkol. Nikomu nevěřím tak jako tobě.“

Josef Krug se dívá Erikovi do očí. Jeho nevýrazný hlas zní dutě a současně plněji, jako by

putoval přes celý vesmír. Erikovi se zabodl do mozku: „Věřím ti. Zapomeň na Emu a vůbec na to, co se stalo. Věděli jsme, že to nebude lehké.“

„Ty už jsem dávno pustil z hlavy. Jen mě štve, že se to kvůli nim všechno pokazilo. Byla to chyba.“

Erikovi se vybaví vězeňská cela. Dívá se na okousané nehty na rukou. To ze zamřížované Plzně si přivezl tento nutkavý zlozvyk. Do krve, do masa, do jehel bolesti až k zapomnění a zase zpět, víc, silněji, jasněji k tomu, co ho čeká, co musí, co chce, k čemu byl vybrán, vyvolen. Nechce zklamat, nechce přestat věřit, sleduje Krugovu siluetu proti sluncem zalitému oknu. Právě nastává nejkrásnější hodina dne, zářivý míč konečně přeskočil i nejvyšší strom a chata podstupuje sluneční koupel. Koutkem oka vidí venku v horké světelné lázni její pohyby.

Poprvé ji spatřil, když se jen v kraťasech a s dalekohledem na krku kolíbal v rytmu větru na špici jedenáctimetrové borovice, hlídal okolí a snažil se nedívat pod sebe, aby se hrůzou nepustil. Když ji tehdy ve svých třinácti letech viděl pomalu se šourat za vedoucím skupiny, ani si nevšiml, že je to dívka. Nenašlo ho to, protože Termiti mezi sebou děvčata neměli. Geronimo to tak chtěl. Konec konců holky by byly v lese na výpravách jen na obtíž.

Erik tedy znovu pohledem přejel obzor, kde za polem slunečnic tušil v dálce město, kam

přijeli na začátku letních prázdnin vlakem obtěžkaní batohy. Opatrně se jednou rukou pustil kmene a přiložil k očím dalekohled. Někde směrem k poli, na kraji lesa měl být další z oddílu také na hlídce. Pokud by se Erikovi podařilo druhého chlapce zahlédnout, získal by k dnešnímu úkolu odvahy ještě bod navíc. Nic jiného si Erik nepřál víc než být Geronimem pochválen. Zažil to dosud jen dvakrát a pokaždé z toho pocitu potvrzení vlastní hodnoty a výjimečnosti žil celé měsíce.

Když dokázal překonat svůj největší strach, hrůzu z výšek, podaří se mu soustředěným pozorováním najít i toho druhého. On, nebo já, nadoraz. To bylo nové Erikovo heslo, podle těchto not vysokého napětí poslední rok hrál. Kromě dobrých známek začal domů nosit i modřiny a roztrhané kalhoty.

I ten den byly kraťasy pokřtěny dírou, která se táhla podél bočního švu pravé nohavice. Když Erik slézal z borovice s plným močovým měchýřem a kůží potaženou ledovým potem úzkosti z pádu, zachytil se kraťasy o výčnělek po ulomené větvi. Protože se bál i jen nepatrně uvolnit křečovitě sevření, jímž objímal kmen, kraťasy obětoval.

Nakonec vítězoslavně, s třesoucíma se nohama, doskočil na zem, rychle rozepnul zip a proud moči namířil k nedalekému kapradí. Vedle místa, kde s tlumeným zurčením dopadala jeho úleva, se objevila ona. Teprve tehdy si všiml, že navzdory krátkým vlasům a chlapeckým kalhotám jde o dívku. Byl však tak vy-